

Posudek diplomové práce

Klára Křenková

Dlaždice vyšehradského typu

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK v Praze

2007

79 str. rkp. textu, 49 str. obrazových příloh, 6 tab.

Předložená diplomová práce tvoří další důležitý krok k opětovnému soustavnému zhodnocení středověkých keramických dlaždic z českých zemí. Soustřeďuje se na tzv. dlaždice vyšehradského typu, kriticky představuje základní části jejich nálezového fondu a analyzuje řadu podstatných otázek, které s nimi souvisejí. Do značné míry samostatnou částí diplomové práce se stal katalog a rozbor dlaždic získaných nejnovějšími archeologickými výzkumy v Žateci. Tato část nálezového fondu nebyla dosud publikována a za její zpřístupnění vděčíme P. Čechovi, vedoucímu žateckých výzkumů.

Keramické dlaždice zaujímají v rámci studia středověké hmotné kultury z českých zemí dost výjimečné postavení, už po řadu desetiletí je jim věnována poměrně značná pozornost, která přinesla i rozlišení základních skupin dlaždic z našeho prostředí. Systematický zájem tohoto druhu zůstává u nás překvapivě skromný, vždyť vedle dlaždic (D. Hejdová – B. Nechvátal 1970) můžeme jako další systematicky uspořádanou kategorii středověkých artefaktů jmenovat jediné kachle (Z. Smetánka 1969).

Studium středověkých dlaždic spojuje dva poznávací přístupy, totiž přístup archeologický a uměleckohistorický. Oba přístupy ovšem provázejí závažná úskalí. Převážná část dlaždic pochází ze situací různou měrou vzdálených od prvotního uplatnění a využití archeologické výpovědi proto bývá jen velmi podmíněné a dílčí. Ke zvlášť citelným důsledkům patří trvalé nesnáze s archeologickou datací. Z hlediska dějin umění se zabýváme jedním z těch výtvarných projevů, které se vymykají navyklým poznávacím možnostem, a vyžadují proto rozvoj specifických přístupů (u nás Merhautová 1988).

Diplomová práce K. Křenkové bezprostředně navazuje na její práci bakalářskou, v níž se seznamovala s celkovou problematikou středověkých keramických dlaždic a jako samostatné téma zhodnotila nálezy z Kláštera Hradiště nad Jizerou. V diplomové práci se po stručném nástinu vývoje dlaždic v českých zemích zabývá ikonografickým obsahem a

původem motivů dlaždic vyšehradského typu. Diskutuje přitom o třech základních možnostech výkladu chrámových dlažeb, které se postupně objevily v naší odborné literatuře: podlaha jako zobrazení světa Zla, jako obraz boje Dobra se Zlem, či alegorické zobrazení světa, které postrádalo pevně a všeobecně daný symbolický řád. Se vcelku přesvědčivými důvody se přiklání ke třetí z uvedených možností, kterou ovšem jen nepřijímá, ale dokládá vlastní promyšlenou argumentací, při níž např. přihlíží k pokusům o interpretaci bordur na tzv. tapiserii z Bayeux.

Další z cenných kapitol diplomové práce přináší pětici medailonů o významných souborech dlaždic vyšehradského typu (Vyšehrad, Sázava, Ostrov u Davle, Brozany, Starý Plzeňec). Zde na několika místech K. Křenková dokládá úskalí archeologické a stavebně historické datace závislé na údajích písemných pramenů o stavební aktivitě. Osvědčuje přitom schopnost samostatného přístupu k archeologické terénní dokumentaci a k její interpretaci (zvláště názorně u ostrovského konventního chrámu sv. Ondřeje). Vzhledem k celkově velmi omezené úrovni relevantních terénních poznatků právem přičítá značný význam nedávnému archeologickému výzkumu malostranského chrámu sv. Václava, kde keramická dlažba nebyla kladena do malty, ale spočívala volně na vyrovnaném podkladu.

Diplomová práce Kláry Křenkové je psána promyšleně a zároveň úsporně, s citem pro podstatné aspekty řešené problematiky. Lze jen uvítat, že od samotného tématu keramických dlažeb postoupila k obecnější problematice, zahrnující závažné otázky středověké ikonografie a ikonologie. Diplomová práce tvoří součást dlouhodobého studijního záměru, v konečném výsledku (který se jistě dočká publikace) bude jistě třeba leccos doplnit a podrobněji rozvinout.

Podle přesvědčení vedoucího práce rukopis Kláry Křenkové jednoznačně vyhovuje nárokům kladeným na diplomové práce, a může být proto předložen k příslušné obhajobě.

17. 5. 2007

prof. Jan Klápště